

I. ÚVOD

Štatistické zisťovania o dosiahnutých výsledkoch činnosti verejných knižníc Prešovského samosprávneho kraja za rok 2011 sú spracované na základe formulárov Ročný výkaz o knižnici za rok 2012 KULT(MKSR) 10-01, elektronického spracovania MK SR a Rozborov o činnosti za jednotlivé regionálne knižnice. Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove v rámci funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou spracovala výsledky samostatne, v tabuľkovej forme, s krátkym komentárom podľa jednotlivých okresov a typov knižníc. Súčasťou prehľadu sú aj porovnania a prepočty, ktoré poukazujú na stav knižníc a úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb v kraji. V roku 2012 boli po prvýkrát zo štatistického zisťovania vyradené knižnice stagnujúce viac ako 5 rokov. V nasledujúcich kapitolách sú zverejnené ukazovatele týkajúce sa najmä fungujúcich knižníc, prepočty a porovnania sa zaoberajú tiež fungujúcimi knižnicami.

II. HLAVNÉ ÚLOHY

1. KNIŽNIČNÁ SIETĚ

V roku 2012 bolo do štatistického zisťovania zaradených spolu **412** verejných knižníc s **20** pobočkami.

Z toho :

- 1** regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou + **4 pobočky**
- 6** regionálnych knižníc + **10 pobočiek**
- 16** mestských knižníc + **5 pobočiek**
- 28** obecných knižníc s prof. zamestnancami + **1 pobočka**
- 349** obecných knižníc s neprofesionálnymi zamestnancami

Prehľad o počte knižníc v jednotlivých okresoch:

Regionálne knižnice	Okres	RKK	RK	MsK	PZ	NZ	Spolu	Zrušené knižnice	Vyradené knižnice	Stagn. knižnice	Rozdiel 11/12
Bardejov	Bardejov	0	1	0	8	56	65	0	13	6	+1
Humenné	Humenné	0	1	0	2	39	42	4	6	11	-3
	Snina	0	0	1	3	13	17	4	4	4	-3
	Medzilaborce	0	0	1	0	13	14	2	4	2	-1
Poprad	Poprad	0	1	2	3	22	28	0	1	1	0
	Kežmarok	0	0	3	3	25	31	0	3	0	0
	Levoča	0	0	2	0	9	11	0	5	0	0
Prešov	Prešov	1	0	1	5	67	74	0	9	21	+4
	Sabinov	0	0	2	1	30	33	0	6	8	+3
St. Ľubovňa	St. Ľubovňa	0	1	1	0	38	40	0	0	5	0
Svidník	Svidník	0	1	1	2	6	10	0	37	0	-1
	Stropkov	0	0	1	0	4	5	0	22	0	0
Vranov n/T	Vranov n/T	0	1	1	1	27	30	2	18	4	-2
Spolu		1	6	16	28	349	400	12	128	62	-2

V tabuľke sú uvedené rozdiely v počte stagnujúcich knižníc, ktoré berú do úvahy aj vyradené knižnice, aby výsledky neboli skreslené a nepravdivé. Vyradené knižnice v skutočnosti neboli zrušené, sú iba vyradené a tiež stagnujú. Takýto postup je dôležitý aj kvôli sledovaniu vyradených knižníc.

Zo štatistického zisťovania bolo vyradených **128** neprofesionálnych knižníc, ktoré nepracovali viac ako 5 rokov.

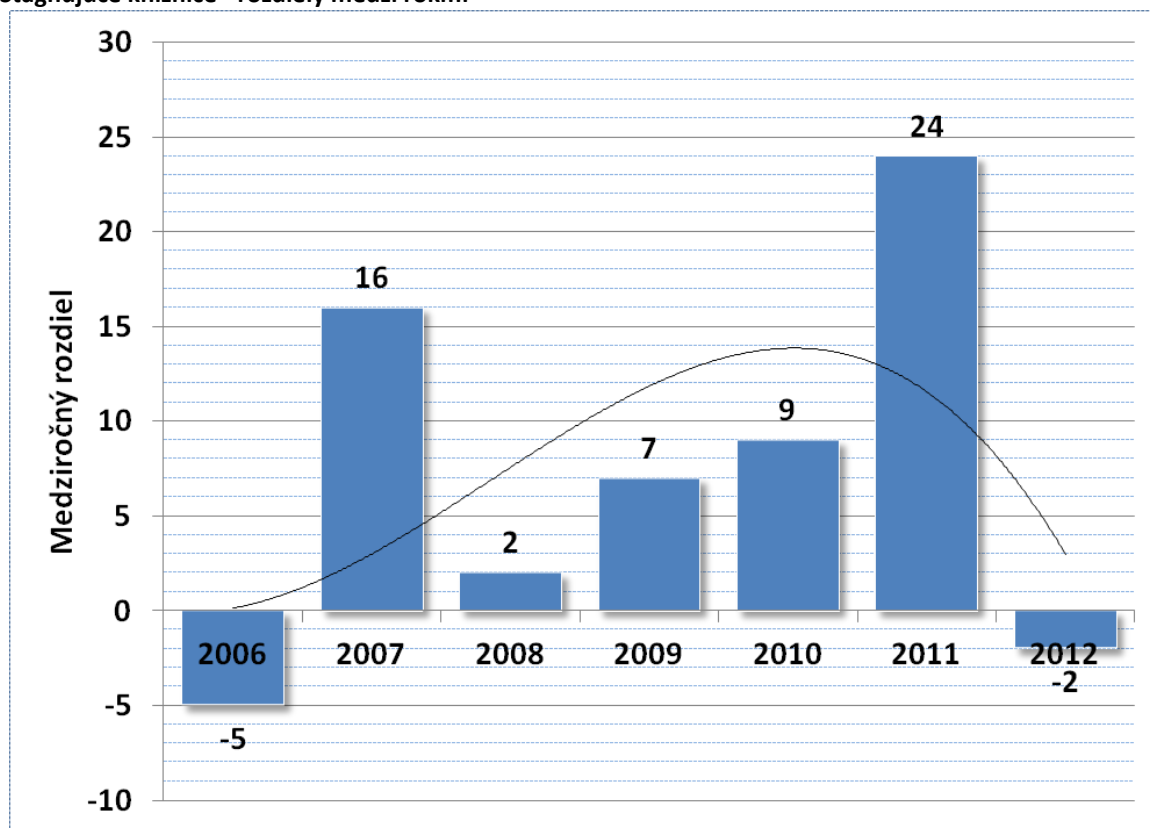
Presný zoznam knižníc je uvedený v prílohe.

V roku 2012 bolo zrušených 12 knižníc. V okrese Humenné – 4 knižnice (*Chlmeč, Hudcovce, Kochanovce, Ruská Poruba*), v okrese Snina 4 knižnice (*Dúbrava, Hostovice, Kolbasov, Osadné*), v okrese Medzilaborce 2 knižnice (*Kalinov, Palota*) a v okrese Vranov nad Topľou - 2 knižnice (*Piskorovce, Rafajovce*).

Príčinou ich zrušenia bola najmä dlhodobá stagnácia služieb a malý počet obyvateľov v obci a tým aj nezáujem o knižnično - informačné služby.

V porovnaní s minulým rokom opäť ubudli 2 profesionálne knižnice, z ktorých sa stali neprofesionálne.

Stagnujúce knižnice - rozdiely medzi rokmi

V tomto roku po piatich rokoch konečne poklesol celkový počet stagnujúcich knižníc. Stagnujúce knižnice ubudli v okresoch Humenné (-3), Snina (-3), Medzilaborce (-1), Svidník (-1), Vranov n. Topľou (-2).

2. ŤAŽISKOVÉ ÚLOHY

- nákup a obnova knižničných fondov v súvislosti s účelovou dotáciou na nákup od zriaďovateľa
- revitalizácia a modernizácia priestorov (pobočka S2 v Knižnici P.O.Hviezdoslava v Prešove, výmena regálov na detskom oddelení – Hornozemplínska knižnica Vranov n/T
- systematické porady a školenia k štatistickému zisťovaniu a výstupom zo systému Virtua
- zbieranie štatistických výkazov, spracovanie, vyhodnocovanie a rozborov o činnosti regionálnych mestských a obecných knižníc
- zavádzanie systému KIS MasK do ďalších obecných knižníc, školenia pre obecných knihovníkov, tvorba príručiek a poradenstvo, semináre
- prevádzka a administrácia portálu Internetového metodického centra pre obecné knižnice www.obecnakniznica.sk
- propagácia čítania literatúry a knižničných služieb v rámci kampane Do knižnice 2 – Nakazení čítaním
- školenie a vzdelávanie pracovníkov
- príprava projektov do grantového programu MK SR
- obnovenie a skvalitňovanie činnosti obecných knižníc
- koordinácia a kooperácia v oblasti regionálnej článkovej bibliografie
- aktivity a práca s detským čitateľom

- komunitné aktivity
- ústretovosť v práci so znevýhodnenými používateľmi
- aktivity zamerané na seniorov a nezamestnaných

III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ

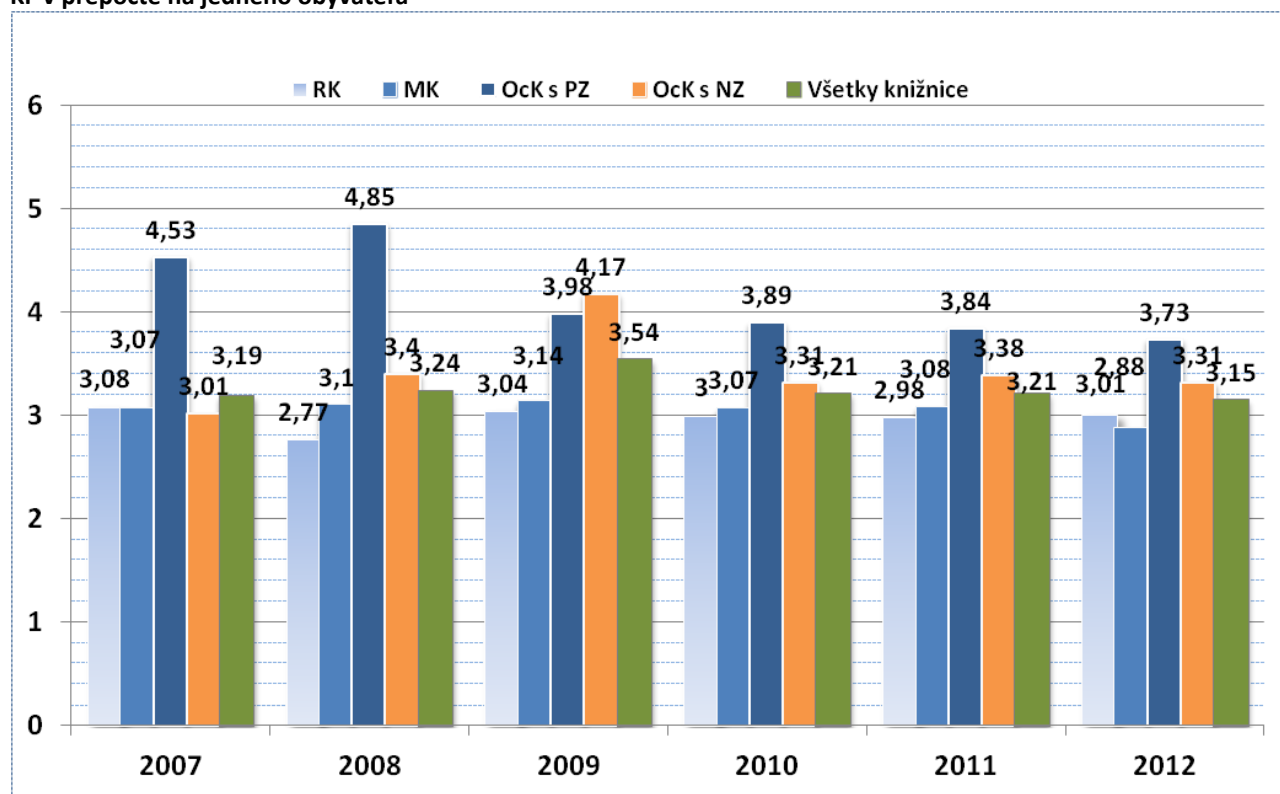
1. KNIŽNIČNÉ FONDY VO FUNGUJÚCICH KNIŽNICIACH

V roku 2012 obsahovali knižničné fondy knižníc v Prešovskom kraji celkom **2 158 977** knižničných jednotiek. Oproti predchádzajúcemu roku je to pokles o **25 861** kn.j. Zo štatistického rozboru sme vylúčili aj všetky stagnujúce knižnice, teda ich fond sa do štatistického zisťovania nezapočítava. Knižnice celkovo vyradili **36 558** knižničných jednotiek, čo je o **6 416** kn. j. menej ako v minulom roku.

Stav fondov vo fungujúcich knižniciach

	Knižničné jednotky	Rozdiel 2011/12	Index rastu
Regionálne knižnice	793 690	+6 037	100,77
Mestské knižnice	375 541	- 25 257	93,70
Ock s profesionálnymi z.	204 184	-23 521	89,67
Ock s neprofesionálnymi z.	785 562	+ 16 880	102,20
Knižnice spolu	2 158 977	- 25 861	98,82

KF v prepočte na jedného obyvateľa

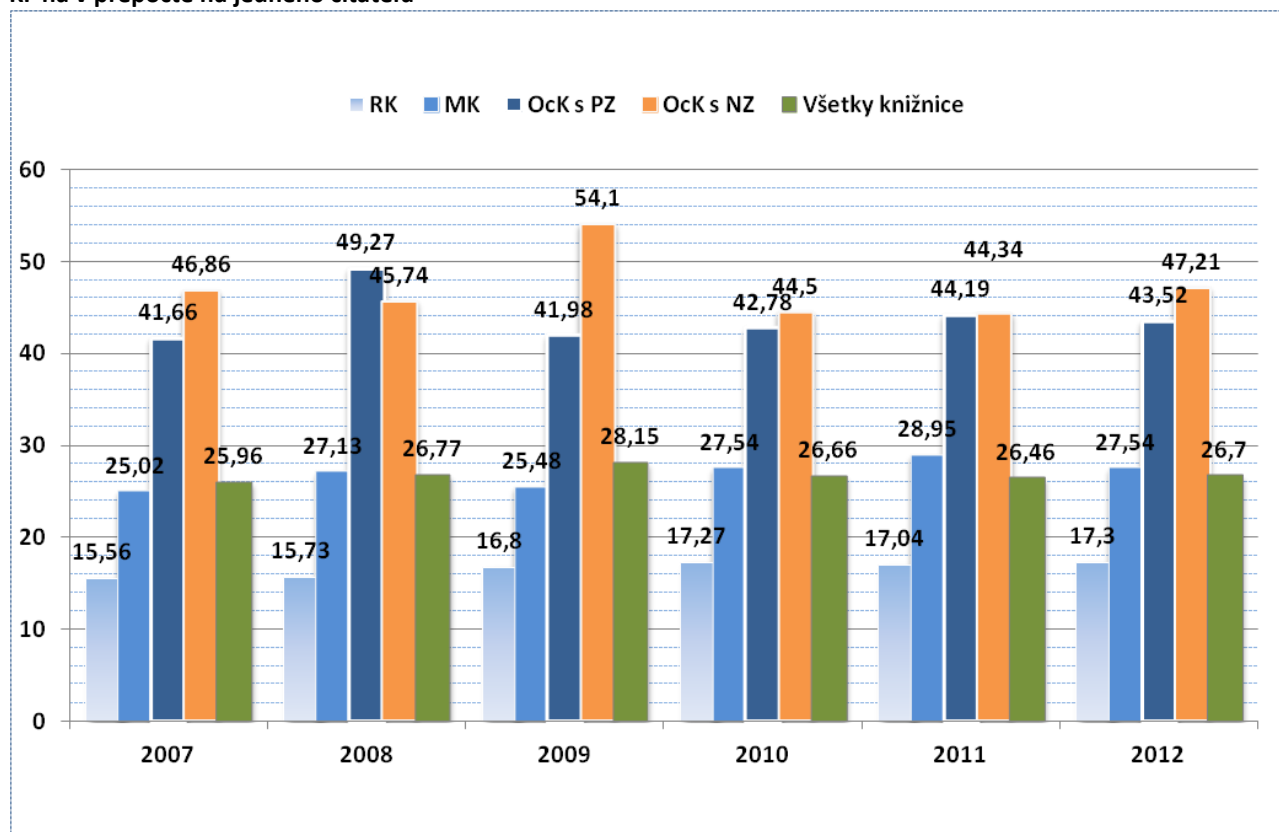
Priemery dosiahnuté v jednotlivých typoch knižníc PK:

	Zväzky na obyvateľa				Zväzky na používateľa			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	3,04	3,00	2,98	3,01	16,80	17,27	17,04	17,30
Mestské knižnice	3,14	3,07	3,08	2,88	25,48	27,54	28,95	27,54
Ock s profesionálnymi z.	3,98	3,89	3,84	3,73	41,98	42,78	44,19	43,52
Ock s neprofesionálnymi z.	4,17	3,31	3,38	3,31	54,10	44,50	44,34	47,21
Knižnice spolu	3,54	3,21	3,21	3,15	28,15	26,66	26,46	26,70

Celokrajský priemer zv. na obyvateľa je nepatrne menší ako v minulom roku (**3,15**). Oproti celoslovenskému priemeru (**3,31**) je to menej o 0,16 zv. V grafoch však môžeme vidieť, že za posledné tri roky nedošlo k zásadnejším zmenám. Zväzky na 1 používateľa v kraji mierne stúpili z **26,46 na 26,70**. V porovnaní so Slovenskom (**34,84**) je to menej o **8,14** zv. Takýto trend pretrváva už niekoľko rokov.

Čo sa týka poradia okresov, tak najviac **zv. na obyvateľa** je v okrese Svidník (6,39), nasleduje Stará Ľubovňa (4,02) a Medzilaborce (3,39). V **zväzkoch na používateľa** vedú Medzilaborce (78,31), nasleduje Stropkov (68,11) a Svidník (40,34).

KF na v prepočte na jedného čitateľa

Regionálne knižnice zväzky na 1 obyvateľa:

	2011	2012
1. Svidník	8,22	8,12
2. Stará Ľubovňa	3,59	3,69
3. Vranov nad Topľou	3,19	3,23
4. Humenné	3,14	3,14
5. Poprad	2,64	2,77
6. Prešov	2,47	2,48
7. Bardejov	2,44	2,46
PRIEMER	2,98	3,01

a na 1 používateľa:

	2011	2012
1. Svidník	38,96	39,88
2. Prešov	19,88	19,47
3. Stará Ľubovňa	16,06	16,60
4. Humenné	14,42	15,13
5. Vranov nad Topľou	15,11	14,97
6. Poprad	14,04	14,29
7. Bardejov	13,23	14,23
PRIEMER	17,04	17,30

V prepočte zv. na 1 obyvateľa v RK sa dosiahlo **3,01 zv.**, čo je oproti minulému roku nepatrný rozdiel (+0,03) a na 1 používateľa knižnice v kraji dosiahli v priemere **17,04 zv.** oproti **17,30**. Tento ukazovateľ stúpol o **0,26 zv.**

1.1 PRÍRASTKY

V roku 2012 prírastok knižničných jednotiek vo verejných knižniciach v kraji opäť stúpol z **36 233 zv.** na **37 806**. Je to nárast o **1 573 kn.j.** čo je **4,16 %**. Je dôležité povedať, že nárast je práve v prírastkoch kúpou. Celkovo knižnice nakúpili o **2 829 kn.j. viac. (+10,15%)** Celú situáciu zachraňujú regionálne knižnice,

ktoré ako jediné nakúpili o 30,54% viac kníh ako v minulom roku (+ 4 755) a to vďaka účelovej dotácii, ktorú dostali na KF.

	Prírastky kúpou				Prírastky inou formou			
	2010	2011	2012	%	2010	2011	2012	%
Regionálne knižnice	10 348	15 572	20 327	130,54	2 749	2 964	2 741	92,48
Mestské knižnice	6 160	5 018	4 387	87,43	934	688	1 245	180,96
Ock s profesionálnymi z.	2 577	2 068	1 784	86,27	662	729	1 266	173,66
Ock s neprofesionálnymi z.	4 658	5 204	4 193	80,57	5 005	3 990	1 863	46,69
Všetky knižnice	23 743	27 862	30 691	110,15	9 350	8 371	7 115	85,00

Veľmi zlá situácia, čo sa týka nákupu nových kníh je v mestských knižniciach. V posledných rokoch akoby niektoré mestá zabúdali na túto kultúrnu inštitúciu. Najmenší prírastok mali Medzilaborce (11 – z toho 4 kúpou), Hanušovce n. Topľou (12 – z toho kúpou 0), Veľký Šariš (50 – z toho kúpou 48) a Giraltovce (96 – z toho kúpou 96). Treba povedať, že mnohé obecné knižnice sú na tom v nákupe lepšie ako niektoré mestské. Na základe týchto skutočností bude potrebné urobiť určité opatrenia.

Naopak najviac kníh do svojho fondu doplnili knižnice v Kežmarku (992 – z toho kúpou 908), vo Svite (893 – z toho kúpou 648) a v Snine (717 – z toho kúpou 681)

RK v prírastkoch kúpou

	RK	Prírastky kúpou			
		2010	2011	2012	% rozdiel
1.	Bardejov	842	710	1932	+172,11
2.	Humenné	829	1 506	2 800	+85,92
3.	Poprad	2 010	3 613	4 173	+15,5
4.	Prešov	2 613	4 454	4 667	+4,78
5.	St. Ľubovňa	864	1 426	2 079	+45,79
6.	Svidník	768	1 497	1 914	+27,86
7.	Vranov n. T.	2 422	2 366	2 762	+16,74
Spolu		10 348	15 572	20 327	+30,54

RK v prírastkoch inou formou

	RK	Prírastky inou formou			
		2010	2011	2012	% rozdiel
1.	Bardejov	131	56	188	+235,71
2.	Humenné	253	180	131	-27,22
3.	Poprad	634	524	398	-24,05
4.	Prešov	1 117	1 466	1 293	-11,8
5.	St. Ľubovňa	188	156	217	+39,10
6.	Svidník	304	378	369	-2,38
7.	Vranov n. T.	122	204	145	-28,92
Spolu		2 749	2 964	2 741	-7,52

Najviac kníh nakúpila Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove (**4 667 zv.**) a Podtatranská knižnica v Poprade (**4 173 zv.**) Ak porovnáme prírastok kúpou s minulým rokom, percentuálne si najviac priplesil Bardejov, kde nakúpili o **172,11%** zv. viac ako v predchádzajúcom roku a tiež Humenné, kde nakúpili o **85,92%** viac. V rámci prírastkov inou formou, najviac oproti roku 2011 získala knižnica Bardejove, až o **235,71%** kn.j viac. V ostatných knižniciach prírastok inou formou poklesol.

RK - prírastok kúpou na 1 obyvateľa

		2011	2012
1.	Svidník	0,13	0,17
2.	Stará Ľubovňa	0,09	0,13
3.	Vranov nad Topľou	0,10	0,12
4.	Poprad	0,07	0,08
5.	Humenné	0,04	0,08
6.	Bardejov	0,02	0,06
7.	Prešov	0,05	0,05
PRIEMER		0,06	0,08

a na 1 používateľa:

		2011	2012
1.	Svidník	0,60	0,82
2.	Stará Ľubovňa	0,39	0,57
3.	Vranov nad Topľou	0,49	0,55
4.	Poprad	0,35	0,41
5.	Prešov	0,39	0,40
6.	Humenné	0,20	0,39
7.	Bardejov	0,12	0,33
PRIEMER		0,34	0,44

Najviac kníh na jedného obyvateľa nakúpila RK vo Svidníku (**0,17**) a v prepočte na jedného čitateľa nakúpila najviac tiež (**0,87**).

1.2 OBRAT FONDOV PODĽA TYPOV KNIŽNÍC

Obrat fondov je údaj, vďaka ktorému môžeme zistiť, priemerne koľkokrát bol jeden dokument KF počas roka požičaný. Tento údaj je dosť dôležitý lebo svedčí o cirkulácii a kvalite doplňovania fondov.

V knižniciach PSK bol obrat 1,06 výpožičiek na 1 dokument. Oproti minulému roku je to opäť mierny nárast (+0,02).

Obrat fondov 2005 - 2011 v knižniciach PSK:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	2,55	2,55	2,18	1,97	1,91	1,91	2,01
Mestské knižnice	1,25	1,25	1,26	1,13	1,15	1,18	1,28
Ock s profesionálnymi z.	0,62	0,62	0,51	0,58	0,56	0,53	0,59
Ock s neprofesionálnymi z.	0,32	0,32	0,29	0,25	0,28	0,30	0,29
Všetky knižnice	1,23	1,11	1,08	0,98	1,04	1,06	1,12

Obrat fondov nadobudol v posledných rokoch stúpajúci trend. Okrem obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom stúpol v každom type knižníc. V RK sa obrat fondu nezmenil. Tento ukazovateľ znovu potvrdzuje fakt, že knižnice sa začínajú intenzívnejšie zameriavať na revízie KF, systematicky vyradujú zastarané knihy a rôznymi prostriedkami sa snažia svoje fondy sprístupňovať a obnovovať. Samozrejme súvisí s tým aj intenzívny nákup nových kníh.

Vývoj obratu fondov v rámci regionálnych knižníc:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. Bardejov	3,86	3,91	3,90	2,34	2,46	2,03	2,44
2. Humenné	1,72	1,62	1,50	1,40	1,25	1,12	1,18
3. Poprad	2,80	2,85	2,82	2,82	2,07	2,78	2,73
4. Prešov	2,74	1,87	2,00	2,07	2,07	2,19	2,37
5. Stará Ľubovňa	2,61	2,67	2,67	2,27	2,06	2,61	2,31
6. Svidník	1,97	1,62	1,05	0,87	0,84	0,67	0,77
7. Vranov n/ Topľou	2,03	1,84	1,63	1,59	1,35	1,45	1,60
Všetky knižnice	2,56	2,24	2,18	1,97	1,91	1,91	2,01

Z tabuľky môžeme vyčítať, že najviac bola jedna kniha vypožičaná v Poprade (2,734), v Bardejove (2,44) a v Prešove (2,37). Najmenej vo Svidníku (0,77).

1.3 PERIODIKÁ

Počet titulov odoberaných periodík v knižniciach PSK konečne stúpol (+25) Nie je to veľa, ale radi by sme tento trend zachovali. Týka sa to aj exemplárov (+49).

Počet titulov a počet exemplárov periodík

	Počet titulov					Počet exemplárov				
	2009	2010	2011	2012	Rozdiel	2009	2010	2011	2012	Rozdiel
Regionálne knižnice	515	552	491	538	+47	614	648	577	650	+73
Mestské knižnice	216	174	163	149	-14	231	186	176	159	-17
Ock s profesionálnymi z.	71	70	43	35	-8	148	100	43	36	-7
Ock s neprofesionálnymi z.	73	52	56	56	0	109	65	56	56	0
Spolu	875	848	753	778	+25	1102	1043	852	901	+49

Počet odoberaných periodík v PSK celkovo poklesol o - 25 titulov a o - 49 exemplárov. Počet zahraničných titulov oproti roku 2011 stúpol, z 48 na 56 titulov. (+8) Počet titulov v obecných knižniciach s NZ sa nezmenil, ale klesol v obecných knižniciach s PZ o - 8.

Z regionálnych knižníc najväčší počet titulov odoberá Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove (126 - štandard je 200 - 300) Podtatranská knižnica v Poprade (110 - štandard je 150 - 200) a Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou (90 - štandard je 100 - 150).

Odporúčané štandardy spĺňa len jedna RK - v Starej Ľubovni (66 - štandard je 50 - 100 titulov)

2. POUŽÍVATELIA

Počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach PSK v roku 2012 bol **80 847**, čo je znovu o **-1 718** menej ako v minulom roku. Takýto trend pretrváva už niekoľko rokov. Veľký súvis vidíme v tom, že mnohokrát jeden preukaz používajú viacerí čitatelia, najmä v rodinách a študenti. Tak môže počet používateľov poklesnúť aj o 50%.

Popularita knižníc sa udržiava hlavne vďaka moderným informačným technológiám, najmä internetu, aj keď internet ako informačný zdroj je silným konkurentom, najmä v dnešnej dobe digitalizácie a plnotextových elektronických dokumentov. Veľmi dôležitým faktorom je pravidelné a dostatočné dopĺňanie knižničného fondu.

Jedným zo závažných dôvodov je slabý marketing knižníc, ktorý sa však už pomaly ujíma, najmä vo väčších verejných knižniciach.

Počet používateľov podľa typu knižníc a medziročný percentuálny rozdiel:

	Počet používateľov						Rozdiel
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Regionálne knižnice	52 714	51 028	48 015	46 044	46 231	45 883	-0,75%
Mestské knižnice	15 960	14 759	15 607	14 542	13 843	13 634	-4,81%
Ock s profesionálnymi z.	8 065	6 824	6 450	6 404	5 153	4 692	-19,53
Ock s neprof. z.	20 864	21 350	19 158	17 752	17 338	16 638	-2,33
Všetky knižnice	97 603	93 961	89 230	84 742	82 565	80 847	-2,57

Pokles je zjavný vo všetkých typoch knižníc. Naopak, intenzívny nákup knižničného fondu, ktorý sme už spomínali, ovplyvnil počet čitateľov v RK, ktorý v niekoľkých stúpol. Na tomto príklade máme možnosť overiť si, že s nárastom nákupu nových kníh, môže narásť aj počet čitateľov. Čiže najväčší vplyv na pokles čitateľov v minulých rokoch v knižniciach, má nedostatočný nákup nových kníh.

V rámci okresov stúpol počet používateľov iba v Levoči **(+14,40%)**, v Prešove **(0,43%)**, Starej Ľubovni **(+1,38%)** a vo Vranove n. Topľou **(+1,38%)**.

Počet používateľov v RK

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
1. Bardejov	7 076	7 076	6 129	6 264	6 164	5 796	-5,97
2. Humenné	7 407	6 527	7 117	7 298	7 547	7 216	-4,39
3. Poprad	10 003	12 288	10 206	10 208	10 217	10 220	+0,03
4. Prešov	15 493	11 546	11 580	10 419	11 276	11 672	+3,51
5. Stará Ľubovňa	3 648	3 870	3 801	3 591	3 664	3 629	-0,96
6. Svidník	3 731	4 309	3 691	3 173	2 498	2 348	-6,00
7. Vranov n/ Topľou	5 356	5 412	5 491	5 091	4 865	5 002	+2,82
RK spolu	52 714	51 028	48 044	46 044	46 231	45 883	-0,75

Počet používateľov oproti roku 2012 vzrástol v troch knižniciach. V Poprade, Prešove a vo Vranove.

Ukazovateľom s väčšou váhou je percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov.

Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	19,77	17,63	18,08	17,38	17,49	17,42
Mestské knižnice	12,29	11,39	12,32	11,16	10,62	10,47
Ock s profesionálnymi z.	10,86	9,84	9,49	9,08	8,68	8,57
Ock s neprofesionálnymi z.	6,43	7,44	7,72	7,44	7,62	7,01
Spolu	12,28	12,12	12,54	12,03	12,11	11,79

Pod tohtoročným celoslovenským priemerom **10,52%** používateľov z počtu obyvateľov je z celkového počtu knižníc 6 okresov (Levoča, Medzilaborce, Prešov, Sabinov, Snina a Stropkov). Všetky ostatné okresy sú v rámci tohto ukazovateľa nad celoslovenským priemerom. Najvyššie % používateľov z počtu obyvateľov je vo Svidníku **(15,84%)**, Humennom **(16,22%)** a v Starej Ľubovni **(13,68%)**. Znamená to, že knižnice sú v týchto okresoch, obyvateľmi využívané najviac.

Dosiahnuté percento používateľov z počtu obyvateľov v RK:

	RK	2008	2009	2010	2011	2012	štandard - základná úroveň
1.	Bardejov	21,18	18,35	18,76	18,48	17,30	15
2.	Humenné	18,70	20,42	21,02	21,80	20,79	15
3.	Poprad	22,42	18,73	18,78	18,83	19,40	14
4.	Prešov	12,62	12,70	11,45	12,41	12,76	13
5.	Stará Ľubovňa	23,69	23,21	21,88	22,36	22,25	18
6.	Svidník	12,21	30,51	26,65	21,10	20,37	18
7.	Vranov n/Topľou	23,39	23,75	22,00	21,09	21,57	15

Potešujúcim zistením je, že všetky knižnice, okrem Prešova, sa nachádzajú nad základným štandardom, aj keď Prešov si znovu polepšil, od dosiahnutia štandardu ho delí ešte **0,24%** V minulom roku to bolo **0,59%**.

2.1 DETSKÍ POUŽÍVATELIA DO 15 ROKOV

Percento detských čitateľov z celkového počtu používateľov v posledných rokoch neustále klesá. Aj v roku 2012, opäť kleslo z **41,59 na 40,85**.

Najvyššie percento používateľov do 15 rokov je stále v knižniciach s neprofesionálnymi pracovníkmi (**61,56%**) a profesionálnymi pracovníkmi (**61,38%**), kde tento počet mierne vzrástol. Nárast sme zaznamenali ešte v mestských knižniciach z **36,52%** na **39,52%** - až o **3%**

Percento detských používateľov z celkového počtu používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	33,00	34,70	34,74	33,83	32,50	32,19
Mestské knižnice	40,91	38,73	37,68	36,52	39,52	37,25
Ock s profesionálnymi z.	63,61	61,43	62,62	59,81	61,38	61,34
Ock s neprofesionálnymi z.	65,77	64,66	64,67	63,49	61,56	61,89
Spolu	43,83	44,08	43,55	42,47	41,59	40,85

Z regionálnych knižníc je stále najvyššie percento detí z celkového počtu používateľov zaregistrovaných v Podduklianskej knižnici vo Svidníku (**42,67**), kde fungujú bibliobusy priamo so zástavkami aj pri školách, hoci v tomto roku tento údaj vo Svidníku znovu poklesol o **1,65%**. Pokles zaznamenávame vo všetkých regionálnych knižniciach okrem Humenného (0,01%) +Vranova, kde je nárast (+1,29%) Tento údaj neustále klesá už od roku 2008. kedy sme zaznamenali posledný nárast.

Dosiahnuté percento detí z počtu používateľov v RK:

	RK	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Bardejov	35,97	35,98	36,78	37,32	36,78	36,77
2.	Humenné	34,20	37,78	32,71	32,08	30,87	30,88
3.	Poprad	18,19	27,60	30,87	30,56	29,92	29,40
4.	Prešov	26,62	35,79	33,69	32,58	30,76	30,71
5.	Stará Ľubovňa	34,38	37,16	36,89	35,70	32,07	29,93
6.	Svidník	43,63	44,65	46,49	46,14	44,32	42,67
7.	Vranov n/ Topľou	37,94	33,48	32,74	32,14	33,36	34,65
Všetky RK		33	34,70	34,47	33,83	32,50	32,19

2.2 NÁVŠTEVNOSŤ

V roku 2012 verejné knižnice v Prešovskom kraji navštívilo **871 713** návštevníkov, ktorým boli poskytnuté knižnično-informačné služby. Ak aj v minulom roku tento ukazovateľ stúpol (+3,98% %) v tomto roku je to opäť nepatrný pokles (-0,88%). Z toho počet návštevníkov podujatí bol **105 973**. Počet návštevníkov znovu stúpol v regionálnych knižniciach (**+ 0,96%**) a obecných knižniciach s NZ (**+ 7,97**). Stav v knižniciach s PZ a NZ súvisí s presunom dvoch profesionálnych knižníc do kategórie neprofesionálnych.

Návštevnosť jednotlivých typov knižníc:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
Regionálne knižnice	494 411	538 093	535 728	496 851	544 241	549 444	+0,96
Mestské knižnice	162 136	193 350	194 690	195 070	193 776	185 848	-4,09
Ock s profesionálnymi z.	61 005	68 847	70 010	67 975	52 234	40 152	-23,13
Ock s neprofesionálnymi z.	97 732	103 323	96 175	85 883	89 164	96 269	+7,97
Všetky knižnice	815 284	903 613	896 603	845 779	879 415	871 713	-0,88

Z regionálnych knižníc najviac stúpol počet návštevníkov v Humennom **(+14,62%)**, Poprade **(+7,46%)** a v Prešove **(+3,21)**

V súčasnej dobe je veľmi dôležité sledovanie návštevníkov online služieb, ktoré sú jednou z hlavných príčin úbytku fyzických návštevníkov. Mnohí si riadia svoje knižničné kontá cez internet, prolongujú si výpožičky prostredníctvom online katalógu, ktorý je veľmi užitočný aj pri vytváraní rešerší. V minulosti za týmito službami museli prísť do knižnice, dnes im postačí využívať domáci počítač s internetom.

Návštevnosť online služieb knižníc: (návštevy webstránok a online katalógu)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	83 284	91 072	235 516	308 705	225 377	220 581
Mestské knižnice	2 856	10 255	2217	19 216	63 592	39 838
Ock s profesionálnymi z.	0	150	0	10 453	2 930	2 579
Ock s neprofesionálnymi z.	100	0	0	1 164	783	2 703
Všetky knižnice	86 240	101 477	237 733	339 538	292 682	265 701

V tejto tabuľke sú spojené údaje návštevnosti webstránok a online katalógov. Nie je to veľmi presné porovnanie, pretože ešte stále sa formuje spôsob sledovania takýchto údajov, ale išlo nám hlavne o vykreslenie situácie v rámci návštevnosti online služieb knižníc. Ukazovateľ návštevnosti online služieb bol po prvýkrát vykazovaný v roku 2010.

3. VÝPOŽIČKY

V roku 2012 sa vo verejných knižniciach Prešovského kraja vypožičalo absenčne aj prezenčne celkom **2 427 280** knižničných dokumentov.

Výpožičky v jednotlivých typoch knižníc:

	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
Regionálne knižnice	1 747 877	1 586 906	1 519 167	1 501 939	1 598 074	+6,40
Mestské knižnice	504 065	447 849	460 536	471 250	480 913	+2,05
Ock s profesionálnymi z.	70 619	157 541	152 727	119 758	120 800	+0,87
Ock s neprofesionálnymi z.	286 510	257 356	220 204	228 109	227 493	-0,27
Všetky knižnice	2 709 516	2 449 652	2 352 634	2 321 056	2 427 280	+4,58

Vo výpožičkách zaznamenávame po rokoch nárast V roku 2012 je to **o 106 224 výpožičiek viac** ako v roku 2011. Výpožičky stúpili takmer vo všetkých typoch knižníc okrem neprofesionálnych (-0,27)

Najviac stúpili výpožičky v RK **(+6,4%)**, kde sa odrazil intenzívny nákup nových kníh.

Výpožičky v regionálnych knižniciach PSK

	RK	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
1.	Bardejov	330 208	200 075	200 125	165 500	201 446	+21,72
2.	Humenné	166 105	155 154	136 991	122 159	129 136	+5,71
3.	Poprad	392 100	398 254	398 196	398 190	398 279	+0,02
5.	Prešov	471 773	487 454	469 548	490 896	537 687	+9,53
4.	Stará Ľubovňa	170 395	145 391	133 746	153 495	139 358	-9,21
6.	Svidník	100 050	83 337	81 445	65 066	72 411	+11,29
7.	Vranov n/ Topľou	117 246	117 241	99 116	106 633	119 757	+12,31
SPOLU		1 747 877	1 586 906	1 519 167	1 501 939	1 598 074	+6,40

V regionálnych knižniciach konečne stúpili o +6,40%. Počet výpožičiek stúpol najviac v Bardejove (+21,72), Vranove (+12,31), a vo Svidníku (+11,29)

Regionálne knižnice výpožičky na 1 obyvateľa

		2011	2012
1.	Bardejov	4,96	6,01
2.	Humenné	3,53	3,72
3.	Poprad	7,34	7,56
4.	Prešov	5,40	5,88
5.	Stará Ľubovňa	9,37	8,54
6.	Svidník	5,50	6,28
7.	Vranov nad Topľou	4,62	5,16
	PRIEMER	5,68	6,07

a na 1 používateľa:

		2011	2012
1.	Bardejov	26,85	34,76
2.	Humenné	16,19	17,90
3.	Poprad	38,97	38,97
4.	Prešov	43,53	46,07
5.	Stará Ľubovňa	41,89	38,40
6.	Svidník	26,05	30,84
7.	Vranov nad Topľou	21,92	23,94
	PRIEMER	32,49	34,83

V roku 2012 bol počet výpožičiek na 1 obyvateľa v RK **6,07**, na jedného používateľa **34,83**. Najviac výpožičiek na jedného obyvateľa bolo v Starej Ľubovni (**8,54**) a najviac výpožičiek na jedného používateľa bolo v Prešove (**46,07**). Čo sa týka výpožičiek, práve tieto ukazovatele sú v rámci štatistiky najrelevantnejšie.

Regionálne knižnice sa v počte výpožičiek na 1 obyvateľa nachádzajú väčšinou pod štandardom. Na základnej úrovni je Knižnica v Prešove (**5,88 - štandard 5**), Poprad (**8,54 - štandard 6**) a Stará Ľubovňa (**8,54 - štandard 8**). Najaktívnejší používatelia v Prešove (**46,07**), v Poprade (**38,97**), a v Starej Ľubovni (**38,40**) naopak najmenej aktívni boli v roku 2011 v Humennom (**17,90**). Celkovo počet výpožičiek na obyvateľa stúpol z (**5,68**) na (**6,07**), tiež na 1 používateľa z (**32,49**) na (**34,83**).

Počet výpožičiek v prepočte podľa typov knižnic:

	na 1 obyvateľa			na 1 používateľa		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	5,74	5,68	6,07	32,99	32,49	34,83
Mestské knižnice	3,53	3,62	3,69	31,67	34,04	35,27
Ock s profesionálnymi z.	2,17	2,02	2,21	23,85	23,24	25,75
Ock s neprofesionálnymi z.	0,92	1,00	0,96	12,40	13,16	13,67
Knižnice spolu	3,34	3,41	3,54	27,76	28,11	30,02

Počet výpožičiek v prepočte na 1 obyvateľa v PSK už druhý rok stúpa, podľa druhu knižnic najmä v RK. Čo sa týka prepočtu výpožičiek na 1 používateľa, ten oproti minulému roku stúpol tiež a to najmä kvôli regionálnym knižniciam, ktoré už druhý rok po sebe bohato doplnili svoje knižničné fondy.

Počet výpožičiek na 1 obyvateľa sa v jednotlivých okresoch pohybuje v rozmedzí od najnižšieho: Medzilaborce **2,11** po **5,17** v okrese Poprad.

Z okresov najnižší počet výpožičiek na 1 používateľa dosahuje Humenné **17,10** a najvyšší Stropkov **69,02**.

3.1 MEDZIKNIŽNIČNÁ VÝPOŽIČNÁ SLUŽBA

Medziknižničná výpožičná služba

	MVS iným knižniciam				MVS z iných knižníc			
	2010	2011	2012	%11/12	2010	2011	2012	%11/12
Regionálne knižnice	1 046	1 171	1 425	+21,69	3 799	3 503	3 682	+5,11
Mestské knižnice	158	111	96	-13,51	2 035	1 628	1 441	-11,48
Ock s profesionálnymi z.	15	16	15	-6,25	197	231	623	+169,69
Ock s neprofesionálnymi z.	0	0	0	0	15	0	0	0
Knižnice spolu	1 219	1 298	1536	+18,33	6 046	5 732	5744	+0,2

Počet MVS iným knižniciam stále stúpa. V Prešovskom kraji bolo zaznamenaných **1 536** MVS iným knižniciam, čo je viac o **+18,33 %** ako v roku 2011. MVS z iných knižníc stúpili o **+ 0,2%**. V RK sa zvýšil počet MVS iným knižniciam o **+21,69%** a z iných knižníc **+5,11%**. Najviac si požičiavali z iných knižníc profesionálne knižnice, až o 169,69% viac ako v minulom roku (+392 kn.j.)

IV. ĎALŠIE UKAZOVATELE

1. VZDELÁVACIE A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ AKTIVITY

Kultúrno-vzdelávacie podujatia sú už neodmysliteľnou súčasťou knižničnej práce. Knižnice organizujú tieto aktivity na podporu a propagáciu čítania, literatúry, ale aj spoločenských záujmov používateľov. Okrem tradičných besied a hodín informačnej výchovy sa v knižniciach čoraz viac hovorí o komunitných záujmových aktivitách, smerujúcich k zastrešovaniu záujmových skupín. Ide tu o napríklad o informačné vzdelávanie – kurzy pre seniorov, nezamestnaných, znevýhodnených a klubové stretnutia. Treba zdôrazniť jedinečnosť knižničných podujatí, ktoré dávajú prijímateľom, či už deťom, alebo dospelým, určitú pridanú hodnotu, aby ich oslovili, zaujali a podnietili ich čitateľské, vzdelávacie a záujmové potreby. Žiadna iná kultúrna inštitúcia nedokáže vymyslieť a zrealizovať také úžasné a jedinečné formy podujatí.

Ďalej knižnice organizujú veľké projekty zamerané na populárno - náučné vzdelávanie a verejné oslovenie verejnosti. Väčšia časť podujatí je zameraná na deti a mládež, kde sa im snažia ponúknuť alternatívu vzdelávania formou netradičných podujatí, ako sú tvorivé dielne, dramatizácie rozprávok a povestí a pod.

V roku 2012 uskutočnili verejné knižnice Prešovského kraja celkom **4 385** podujatí, čo je viac o **146**. Z toho **1 496** podujatí bolo venovaných informačnej výchove. Najviac podujatí bolo uskutočnených v knižniciach okresov Poprad (**947**), Prešov (**791**) a Bardejov (**443**). Podujatia navštívilo celkom **105 973** používateľov, čo je v porovnaní s inými kultúrnymi inštitúciami v kraji najvyššia návštevnosť.

Počet podujatí v regionálnych knižniciach v priebehu 5 rokov :

	RK	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Bardejov	394	412	403	384	354
2.	Humenné	256	258	309	274	325
3.	Poprad	450	643	610	622	659
4.	Prešov	422	499	470	453	548
5.	Stará Ľubovňa	178	202	376	373	329
6.	Svidník	156	136	172	165	207
7.	Vranov n/Topľou	272	252	196	299	276
	SPOLU	2128	2402	2 536	2 570	2 698

V rámci regionálnych knižníc počet podujatí znovu stúpol a to o **128** podujatí. Priemer zvýšila knižnica v Poprade (**659**). V ostatných knižniciach počet uskutočnených podujatí taktiež stúpol. Knižnice prinášajú veľmi kvalitné akcie s vysokou návštevnosťou.

Tradične najviac podujatí sa uskutočnilo počas Týždňa slovenských knižníc. V mnohých knižniciach sú i naďalej uskutočňované periodické podujatia s niekoľkoročnou tradíciou a osvedčené komunitné akcie. Sledovanie návštevnosti takýchto podujatí je veľmi podstatná.

Návštevnosť podujatí v jednotlivých typoch knižníc.

	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
Regionálne knižnice	58 675	63 300	55 812	69 306	68 290	-1,46
Mestské knižnice	19 541	18 733	20 214	35 956	20 614	-42,66
Ock s profesionálnymi z.	8 476	8 640	8 297	6 351	6 537	+2,92
Ock s neprofesionálnymi z.	8 882	9 042	7 121	9 956	10 532	+5,78
Všetky knižnice	95 574	99 715	91 444	121 569	105 973	-12,82

Trend návštevnosti knižničných podujatí v roku 2012 poklesol o **-12,82 %**. V tabuľke môžeme vidieť, ako sa vyvíjajú podujatia najmä v mestských a obecných knižniciach. V mestských knižniciach návštevnosť oproti minulému roku výrazne poklesla (**-42,66**), treba však povedať že jej predchádzal nárast v roku 2011 o **+77,87%**. Pravdou je, že nerozhoduje počet uskutočnených podujatí, ale ich kvalita, ktorá do knižníc láka stále viac používateľov.

2. BIBLIOGRAFICKO - INFORMAČNÁ ČINNOSŤ

Ťažisko bibliografickej práce spočívalo na regionálnych knižniciach, ktoré v roku 2012 vytvorili **7 705** bibliografických záznamov v rámci **131** excerptovaných regionálnych časopisov a novín. Spolu vypracovali **823** rešerší, čo je oproti predchádzajúcemu roku mierny pokles (**+133**) a to aj napriek tomu, že používatelia majú viac možností vytvárať si rešerše sami, najmä cez www.kis3g.sk

Bolo vydaných **30 bibliografií** čo je oproti roku 2011 nárast o **13** titulov. Spolu s mestskými a obecnými knižnicami bolo vypracovaných **873** rešerší. Záujem o tieto bibliograficko – informačné služby, hlavne v menších mestách, je veľký. Všetky RK spracovávali a excerptovali záznamy z regionálnej tlače v systéme VIRTUA.

Knižnica P.O.Hviezdoslava koordinovala činnosť regionálnej bibliografie v Prešovskom kraji ako súčasť národnej bibliografie. Mgr. Ľubica Liptáková, ako členka sa zúčastňovala zasadnutí koordinačnej rady pre bibliografickú činnosť SR pri Slovenskej národnej knižnici v Martine.

Stav v regionálnych knižniciach

	2009	2010	2011	2012
Počet rešerší	676	703	836	823
Počet bibliografií	19	18	17	30

3. METODICKÁ A PORADENSKÁ ČINNOSŤ

Knižnica P.O.Hviezdoslava v súlade so zriaďovacou listinou plnila funkciu koordinačného a metodického centra pre RK Prešovského samosprávneho kraja a zabezpečovala úlohy vyplývajúce z celoslovenských, krajských a regionálnych potrieb. V súvislosti s tým, sa uskutočnili rozbor, porady riaditeľov a odborných pracovníkov a metodické návštevy regionálnych a ostatných knižníc v kraji.

K základným úlohám metodiky v roku 2012 patrila koordinácia základných činností v systéme Virtua a sledovanie plnenia záverov z porád a Rozborov činnosti knižníc za rok 2011. S tým účelom boli uskutočňované aj porady, metodické návštevy v knižniciach a bola udržiavaná stála spolupráca s komunikáciou s riaditeľmi, metodikmi, bibliografmi, katalogizátormi, ako aj vedúcimi služieb v RK v kraji formou metodických konzultácií osobne, telefonicky a e-mailom.

V rámci koordinácie knižničných činností sme sa venovali metodike a implementácii knižničných systémov Clavius a KIS MASK pre malé a stredné knižnice a poradenskej činnosti knižniciam, ktoré pracujú v systéme Libris. Zároveň sme pravidelne usporadúvali školenia a semináre týkajúce sa knižnično – informačného systému Virtua a seminár pre administrátorov webových stránok v CMS Joomla.

Čo sa týka krajskej metodiky boli zabezpečované úlohy, odporúčania a usmernenia vyplývajúce z celoslovenských potrieb pre MK SR a SNK – Odbor pre knižničný systém pre nadriadeného zriaďovateľa VÚC – Odbor kultúry a úlohy pre odbornú činnosť knižníc.

Pokračovalo sa na portáli Internetového metodického centra pre obecné knižnice www.obecnakniznica.sk, ktoré slúžilo hlavne pre metodikov a knihovníkov Prešovského kraja, ale záujem je aj u metodikov a priamo pracovníkov obecných knižníc z iných regiónov Slovenska. Zároveň aktívne participujeme na projekte prezentačného celoslovenského portálu detskej literatúry www.murovacitaren.sk, ktorý technicky i obsahovo zabezpečujeme.

Zároveň bol v rámci kampane Do knižnice 2 – nakazení čítaním, ktorý uskutočnila SNK a finančne podporilo MK SR realizovaný portál na propagáciu aktivít v knižniciach Tlačová agentúra knižníc. www.tak.dokniznice.sk, ktorý začali intenzívne využívať verejné knižnice na celom Slovensku. Portál v rámci partnerstva v kampani zrealizovala metodička Knižnice P.O.Hviezdoslava Andrea Dohovičová.

Za účelom získania nových informácií a skvalitnenia práce boli organizované pracovné porady a školenia, jednak pre riaditeľov za prítomnosti zriaďovateľa – Odboru kultúry PSK, ako aj pre odborných pracovníkov.

3. 1 ŠTATISTICKÁ, ROZBOROVÁ, ANALYTICKÁ A KONCEPČNÁ ČINNOSŤ

Štatistiku za rok 2012 sme spracovávali prostredníctvom online internetového formulára, ktorý bol vystavený na stránkach MK SR, aj klasickým zberom tlačенých výkazov MK KULT 01 a odoslaním do SNK v Martine

Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove spracovala na základe štatistických podkladov Vyhodnotenie činnosti knižníc Prešovského kraja za všetky verejné knižnice PSK za rok 2011 pre rozborov o činnosti knižníc, vnútornú potrebu knižníc, SNK a PSK. Na základe požiadaviek PSK boli spracovávané podklady pre analýzy a správy týkajúce sa hlavne racionalizačných opatrení a dosiahnutých ukazovateľov činnosti RK..

Všetky aktivity metodických oddelení smerovali k upevneniu postavenia a rozvoja knižníc v PSK .

Činnosť metodických oddelení

	r. 2007	r. 2008	r.2009	r. 2010	r.2011	r. 2012
Metodické návštevy	367	287	199	171	155	154
Metodické konzultácie	560	973	1397	1447	1926	1922
Porady, semináre, školenia	89	81	87	139	86	104

Počet klasických metodických návštev zabezpečovaných RK vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov klesá. Knižnice hľadajú nové formy poskytovania tejto služby pre obecné knižnice a to najmä elektronické. Prevládajú konzultácie – telefonické i e-mailové, či online konzultácie prostredníctvom komunikačných programov. To môžeme vidieť aj na neustále zvyšujúcom sa počte metodických konzultácií.

3. 2 EDIČNÁ ČINNOSŤ

V roku 2012 bolo vydaných 54 titulov publikácií. Oproti roku 2011 je to **o 5 titulov menej**. Medzi titulmi sa nachádzali najmä ročenky, či odborné zborníky.

Edičná činnosť v RK

	r. 2007	r. 2008	r. 2009	r.2010	r.2011	r. 2012
Edičná činnosť	47	35	75	54	33	28

4. INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Informačných technológií v knižniciach PSK predstavujú základ v poskytovaných službách. V mnohých malých knižniciach stále pribúdajú nové technické možnosti, najmä internet pre verejnosť a vďaka príspevkom z grantového systému MK SR aj nové počítače s knižnično – informačným systémom KIS MaSK. Niektoré hlavne mestské knižnice si zakúpili systém Clavius

V roku 2012 bolo v knižniciach PSK celkom 499 počítačov z toho s pripojením na internet prístupných pre verejnosť je **271** (+3 PC oproti roku 2011).

Informačné technológie v knižniciach PSK

	2010	2011	2012	Rozdiel
Počet osobných PC	533	499	499	0
- s internetom pre verejnosť	272	269	271	+ 3

Počet knižníc s internetom pre verejnosť

Okres	Počet knižníc spolu	v tom - internet pre verejnosť					Počet kn. s internetom pre verejnosť
		RKK	RK	MK	Prof.	Neprof.	
1. Bardejov	65	0	1	0	3	6	10
2. Humenné	42	0	1	0	1	1	3
3. Kežmarok	31	0	0	3	1	3	7
4. Levoča	11	0	0	2	0	2	4
5. Medzilaborce	14	0	0	0	0	1	1
6. Poprad	28	0	1	2	3	4	10
7. Prešov	74	1	0	1	1	4	7
8. Sabinov	33	0	0	2	0	6	8
9. Snina	17	0	0	1	1	1	3
10. Stará Ľubovňa	40	0	1	1	0	3	5
11. Stropkov	5	0	0	1	0	1	2
12. Svidník	10	0	1	1	0	0	2
13. Vranov n/Topľou	30	0	1	0	0	5	6
Spolu - Prešovský kraj	400	1	6	14	10	37	68

Počet knižníc s internetom pre verejnosť v PSK stúpol z 68 na 71 (+1 knižnica) V súčasnosti ešte prebieha projekt MK SR Verejný internet cez SNK v Martine a v budúcnosti očakávame nárast IT vzhľadom na rozšírenie tohto projektu a rýchlo vyvíjajúcu sa informačnú spoločnosť.

5. PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE KNIŽNÍC

5.1 ZAMESTNANCI

Počet zamestnancov knižníc v priebehu posledných rokov neustále klesá. Aj v roku 2012 opäť klesol z **201,30** zamestnancov (prepočítaný stav) na **188,34**, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o **12,96** zamestnancov menej.

Počet zamestnancov v knižniciach

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
RK	150	149,75	145,90	141,83	127,12	127,87
Mestské knižnice	28,65	30,15	29,65	28,71	33,36	35,26
Profesionálne knižnice	19,93	17,57	21,02	20,61	17	16,68
Neprofesionálne knižnice	21,82	23,91	18,19	9,88	10,86	8,59
Spolu	221,37	221,38	214,76	201,30	188,34	188,40

Z celkového počtu zamestnancov knižníc je **172,60** žien, **155,98** pracovníkov vykonávajúcich odborné knihovnícke činnosti, z toho **29,30** s VŠ s knihovníckym vzdelaním. V regionálnych knižniciach sa vzdelanostná úroveň pracovníkov zvyšuje a počet pracovníkov s VŠ knihovníckym vzdelaním stúpa, aj vďaka možnosti štúdia na Katedre informačných štúdií Prešovskej univerzity. Po prvýkrát počet zamestnancov v knižniciach veľmi nepatrne stúpol. (+0,06 pracovníka) Táto zmena sa udiala v regionálnych knižniciach a aj keď tento nárast nie je významný, veríme, že sa klesajúci trend v počte zamestnancov RK, ktorý trvá už od r. 2006 konečne zastaví.

5.2 MZDY

Celkovo bolo na mzdy pracovníkov vynaložených **1 325 962€** oproti **1 268 952€** v roku 2011. Je to nárast o **+57 010€**. V regionálnych knižniciach to bolo **928 776€** oproti **889 646 €** v minulom roku. Rozdiel u RK je opäť konečne nárast o **+39 130 €** čo je **+4,39%**

Priemerná mzda v jednotlivých druhoch knižníc v prepočte na 1 mesiac

	r. 2007	r. 2008	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012
Regionálne knižnice	486	507	564	544	583	605
Mestské knižnice	469	588	566	542	603	585
Profesionálne knižnice	453	475	450	482	466	509
Spolu všetky knižnice	469	523	529	524	561	586

Oproti roku 2011 stúpila priemerná mesačná mzda v RK z **583 € na 605 €**. V mestských knižniciach priemerná mzda po roku opäť klesla z **603 € na 585 €**.

Vývoj priemernej mzdy pracovníkov v RK

RK	2008	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
Bardejov	538	593	566	604	602	-0,33
Humenné	504	573	528	637	634	-0,47
Poprad	493	551	556	633	608	-3,94
Prešov	523	581	536	518	569	+9,8
Stará Ľubovňa	470	520	553	545	605	+11,0
Svidník	533	582	554	590	591	-0,17
Vranov n/T	490	540	518	575	622	+8,1

Priemerné mzdy pracovníkov RK v roku 2012 celkovo stúpili o **3,7%**. Mzdy poklesli v knižniciach Bardejov (-0,33%) Humenné (-0,47%). S priemernou mzdou na Slovensku sa nemá význam porovnávať, ale v rámci knižníc na Slovensku, kde je priemerná mzda v RK **616€**, je celkový priemer **605€** v RK PSK nižší o **-1,8%**

Celkové náklady na pracovníkov na dohodu boli v roku 2012 **43 896€**, z toho v RK bolo na pracovníkov na dohodu vynaložené **3 464€** oproti minuloročnému údaju **14 368€**.

6. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE KNIŽNÍC

6.1 PREVÁDZKOVÉ DOTÁCIE

V roku 2012 dostali knižnice PSK na svoju činnosť **2 753 204€**. Oproti predchádzajúcemu roku (**2 275 454 €**) je to nárast o **20,99%**.

Prevádzkové dotácie v knižniciach PSK

	2009	2010	2011	2012	% rozdiel
z rozpočtu VÚC	1 643 331 €	1 490 976	1 640 756	1 728 050	+5,3
z rozpočtu obce	586 593,36 €	490 361,50	594 364	658 148	+10,7
od iných subjektov	47 833,66 €	94 528,65	40 334	0	-100

Regionálne knižnice dostali z rozpočtu zriaďovateľa na prevádzku **1 728 050** oproti **1 640 756€** v roku 2011. Príspevok od iných subjektov sa znížil takmer o 100%

6.2 NÁKUP KNIŽNIČNÉHO FONDU

Na nákup knižného fondu knižnice vyčlenili spolu **254 940 €**, čo je oproti roku 2011 (**225 635 €**) viac o **+29 305€ (+12,99%)**. Napriek tomu sa z rozpočtu na činnosť knižnice dá vyčleniť na nákup fondov len veľmi málo, preto dobrou pomocou je grantový systém MK SR, kde je zriadený podprogram na akvizíciu KF knižníc. Knižnice nakúpili **30 691 kn.** j, z čoho vyplýva, že cena jednej knihy opäť vzrástla z minuloročného priemeru **8,10 € na 8,31 €**. Netreba pripomínať že cena kníh už niekoľko rokov neustále stúpa a to a napriek nižšej DPH.

Vývoj priemernej ceny za knihu

V €	2009	2010	2011	2012
1 kniha	7,77	7,83	8,10	8,31

Finančné prostriedky na nákup KF podľa typov knižníc:

V €	2008	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	90 506,41 €	102 353,07 €	90 751,34€	137 087	177 269
Mestské knižnice	41 186,78 €	43 335,43 €	44 897,42€	39 946	35 995
Ock s profesionálnymi z.	23 438,86 €	20 774,04 €	17 663,29€	14 743	13 039
Ock s neprofesionálnymi z.	45 973,64 €	37 116,59 €	32 620,37	33 858	28 635
Všetky knižnice	201 105,03 €	203 579,13 €	185 933,42 €	225 635	254 940

Podľa typov knižníc je vidieť, že financie na nákup stúpili jedine v regionálnych knižniciach a to najmä vďaka už skôr spomenutej dotácii na nákup knižničného fondu od PSK.

Nákup knižničných dokumentov v € podľa typov knižníc v prepočtoch na jedného obyvateľa a používateľa:

	€ na obyvateľa				€ na používateľa			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Regionálne knižnice	0,39	0,34	0,52	0,67	2,13	1,97	2,97	3,86
Mestské knižnice	0,34	0,34	0,31	0,28	2,78	3,09	2,89	2,64
Ock s profesionálnymi z.	0,31	0,25	0,25	0,24	3,22	2,76	2,86	2,78
Ock s neprofesionálnymi z.	0,15	0,14	0,15	0,12	1,94	1,84	1,95	1,72

Čo sa týka porovnávania jednotlivých okresov v kraji, najviac € na 1 obyvateľa bolo vynaložené v okresoch Svidník (**0,89**) a Stará Ľubovňa (**0,56**), najmenej v okresoch Stropkov (**0,11**) Medzilaborce (**0,01**). V rámci celého kraja bolo v roku 2012 vynaložené na nákup kníh v priemere **0,37 €** na 1 obyvateľa čo je lo **0,04 €** viac ako v roku 2011 (0,33 €)

Finančné prostriedky na nákup KF v RK:

	RK	2008	2009	2010	2011	2012
1.	Bardejov	6 340,04 €	9 633 €	8 209€	8 183	14 325
2.	Humenné	9 648,28 €	9 440,45 €	5 790,16€	11 952,32	26 485
3.	Poprad	19 440,25 €	21 578,27 €	16 237,72€	28 616,98	34 248
4.	Prešov	22 629,92 €	23 223,75 €	23 933,39€	38 154,75	38 503
5.	Stará Ľubovňa	10 545,38 €	11 230,60 €	9 102,07€	13 460	20 119
6.	Svidník	4 889,33 €	8 773 €	7 971€	15 251	17 818
7.	Vranov n/ Topľou	17 012,55 €	18 474 €	19 508€	21 469	25 770
SPOLU		90 505,74 €	102 353,07 €	90 751,34€	137 087,05	177 269

Najviac finančných prostriedkov na nákup kníh pre svojich používateľov vyčlenili RK Prešov, RK Poprad a RK Humenné V RK v porovnaní s rokom 2011 finančné prostriedky na nákup KF podstatne stúpili. Celkovo o **+40 182 €**

RK - nákup v € na obyvateľa a používateľa:

	RK	€ na 1 obyvateľa	
		2011	2012
1.	Bardejov	0,25	0,43
2.	Humenné	0,35	0,76
3.	Poprad	0,53	0,65
4.	Prešov	0,42	0,42
5.	Stará Ľubovňa	0,82	1,23
6.	Svidník	1,29	1,55
7.	Vranov n/ Topľou	0,93	1,11
Spolu RK		0,52	0,67

	RK	€ na 1 používateľa	
		2011	2012
1.	Bardejov	1,33	2,47
2.	Humenné	1,58	3,67
3.	Prešov	2,8	3,35
4.	Poprad	3,38	3,30
5.	Stará Ľubovňa	3,67	5,54
6.	Svidník	6,11	7,59
7.	Vranov n/ Topľou	4,41	5,15
Spolu RK		2,97	3,86

Na jedného obyvateľa vynaložili knižnice v RK **0,67 €** oproti **0,52 €** v roku 2011 a na 1 používateľa v priemere **3,86€** oproti **2,97 €** v roku 2011. Najviac € na jedného obyvateľa vynaložila knižnica vo Svidníku (**1,55 €**) a najmenej RK v Prešove (**0,42 €**).

V nákupe na používateľa najviac € vynaložila taktiež RK Svidník (**7,59 €**) a RK Stará Ľubovňa (**5,54 €**), najmenej Bardejov (**2,47 €**). Oproti minulému roku tieto hodnoty výrazne stúpili

6.3 VÝNOSY Z HLAVNEJ ČINNOSTI

Celkové výnosy z hlavnej činnosti – príjmy spolu vo verejných knižniciach Prešovského kraja sa v roku 2012 zvýšili z **2 681 050 €** na **2 753 204€** (+ 72 154 €)

Z toho:

- tržby naopak už druhý rok poklesli z **221 490 €** na **208 492€**
 - z nich poplatky za knižničné činnosti klesli z **142 930€** na **138 540€** čo je o **4 390 € menej**, než v roku 2011
 - z iných zdrojov, darov a grantov získali knižnice PSK **158 085 €**
 - z toho zo štátneho rozpočtu **73 165 €**

Najviac financií zo štátneho rozpočtu získali v roku 2011 regionálne knižnice (**136 770 €**), ktoré boli aj v tomto roku podporené grantovým systémom MKSR a mnohými inými donormi a sponzormi

REGIONÁLNE KNIŽNICE

V regionálnych knižniciach výnosy z hlavnej činnosti stúpili z **1 988 512** na **2 041 646€** čo je **2,6% viac** ako v roku 2011.

Z toho:

- tržby predstavovali **176 826€** (oproti roku 2010 (**190 941€**)
 - z toho poplatky za knižničné činnosti **108 629€**. V porovnaní s rokom 2010 (**114 122€**) je to pokles o **4,8%**.
- z grantov, darov a sponzorský RK knižnice získali **136 770€**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom (**156 815€**) je to o **12,78% menej**.
 - z toho zo štátneho rozpočtu **59 540€**

V. ZÁVER

V roku 2012 v PSK opäť poklesol počet obecných knižníc. Po prvýkrát boli vyradené zo štatistického zisťovania dlhodobo stagnujúce knižnice, ktoré štatistiku iba skresľovali. Je dôležitejšie dávať prednosť kvalite poskytovaných knižnično-informačných služieb, pred počtom knižníc v kraji.

Záujem o knižničné služby napriek finančnej a ekonomickej kríze neklesá. Naopak knižnice v tomto období plnia dôležitú sociálnu funkciu, čím stúpa ich spoločenský status a uznanie. V značnej miere sa to pričínal aj cieľový marketing, medializácia a úderná spolupráca knižníc. Používatelia majú čoraz väčší záujem o online služby, digitálne dokumenty, návštevy webstránok knižníc, či online katalógov. Mnohí si sami vypracúvajú rešerše, spravujú svoje užívateľské kontá cez internet. Knižnice sú zapojené do sociálnych sietí, najmä facebooku, čo je z hľadiska marketingu a propagácie knižničných aktivít veľmi účinné.

Knižnice sa v značnej miere venujú komunitnej činnosti, čím sa dostávajú do pozornosti širšiemu okruhu používateľov.

Práca v knižniciach je veľmi tvorivá a neobmedzuje sa len na výpožičky, hoci je veľmi potešujúce že v roku 2012 počet výpožičiek výrazne stúpol a to aj napriek poklesu používateľov či návštevnosti. Je potrebné ošetriť niektoré administratívne úkony (rodinné preukazy a pod.) a veríme, že budeme môcť evidovať aj všetkých tzv. „tieňových čitateľov“ a „tieňové výpožičky“. Zapísať sa do knižnice, predsa nie je až také náročné, ba v porovnaní s inými službami sú služby knižníc najviac prístupné a najlacnejšie.

I. ÚVOD	1
II. HLAVNÉ ÚLOHY	1
1. Knižničná sieť	1
2. Ťažiskové úlohy	2
III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ	3
1. Knižničné fondy vo fungujúcich knižniciach	3
1.1 Prírastky	4
1.2 Obrat fondov podľa typov knižníc	5
1.3 Periodiká	6
2. Používatelia	7
2.1 Detskí používatelia do 15 rokov	8
2.2 Návštevnosť	8
3. Výpožičky	9
3.1 Medziknižničná výpožičná služba	10
IV. ĎALŠIE UKAZOVATELE	11
1. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské aktivity	11
2. Bibliograficko - informačná činnosť	12
3. Metodická a poradenská činnosť	12
3.1 Štatistická, rozborová, analytická a koncepcná činnosť	13
3.2 Edičná činnosť	13
4. Informačné technológie	13
5. Personálne zabezpečenie knižníc	14
5.1 Zamestnanci	14
5.2 Mzdy	14
6. Finančné zabezpečenie knižníc	15
6.1 Prevádzkové dotácie	15
6.2 Nákup knižničného fondu	15
6.3 Výnosy z hlavnej činnosti	17
V. ZÁVER	17